

اهمیت وسایل فنی و عوامل پشت صحنه درباره نسیم وصل

اولین مجموعه شخصی همایون شجریان

◆ نیما عظیمی نژاد

نام موسیقی: نسیم وصل
کاری از: همایون شجریان

و همچنین صحنهای یکی از این عوامل با بخشی از این عوامل را نباید به پای عوامل دیگر گذاشت، و حتی نباید با عوامل دیگر پوشش داد. چه بسیار مجموعه‌هایی که از نظر هنری، موسیقایی و تورینگ مقبول نیستند، ولی تحت تاثیر تنظیم و کیفیت بالای آوازه‌ها، ضعف‌هایشان تا حدی پوشیده می‌شود و نمره قبولی را کسب می‌کنند، و چه بسیار مجموعه‌هایی که با توجه به تمام قابلیت‌هایشان، به علت کیفیت پایین ارائه و عدم برنامه‌ریزی تولید صحیح، قربانی می‌شوند. برای شروع این مقده، ابتدا از آواز شجریان شروع می‌کنم تا در نهایت به مسترینگ کار که یکی از نکات مثبت آواز است برسم. به نظر نگارنده، همایون شجریان، شاید تنها خواننده‌ای باشد که بتواند با در جای بدر نهاده و در آینده از بهترین خواننده‌های آواز این مرز و بوم شود و از پاسداران موسیقی ارزشمند ملی ما به حساب آید. رنگ صدای او تا حد زیادی شبیه صدای پدرش است، و بزرگترین تفاوت این دودر قسمت‌های باس صدای استاد و پسر است. صدای او به اصطلاح قدیمی ترها شش دانگ است، با قابلیت اجرای تمام نغمات و گوشه‌های موسیقی آوازی ما، و البته که نمره کلاس استاد را بخوبی می‌توان در وجود او دید. حال این سؤال پیش می‌آید که این خواننده قدرتمند و با قابلیت‌های بالا، چه چیزی خوانده است و چه کسی و چگونه، موسیقی‌های مجموعه را ساخته است و

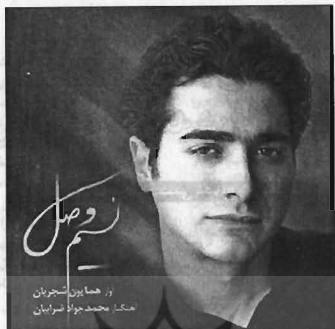
اولین آلبوم شخصی همایون شجریان، با نام «نسیم وصل» به روشنی نشان از تسلط او بر موسیقی سنتی و بخصوص آوازی ما دارد، و همین تسلط حاکی از آن است که همایون بخوبی از مکتب پدر استاده کرده است. بیش از این شجریان پسر، در چند مجموعه محمد رضا شجریان نش‌هایی از جمله هم آوایی و نواختن ضرب و تنبک به عهده داشته است. این اولین آلبوم شخصی با صدای خودش را محمدجواد درآبیان ساخته است. همان‌طور که از نام یک «مجموعه موسیقایی» پیداست، و مجموعه از اجزای مختلفی تشکیل شده است، که شامل نوبخش تورینگ و فنی می‌شود. خودبخش فنی را به غیر از آنگسازی، ضبط و تنظیم می‌توان به کارآوازه‌ها و خواننده، و در نهایت میکس و مسترینگ [Mastering] نسیم کرد. هدف نگارنده از طرح این موضوع این است که، برخلاف تصور عامه مردم که یک مجموعه موسیقایی را فقط، نام خواننده یا آهنگساز آن می‌شناسند، و در بخش‌های کمی شرفته‌تر، نکات مثبت آن را از ویژگی‌های تورینگش ناشی می‌دانند، نمی‌توان ارزش موسیقایی یک اثر را فقط معطوف به این عوامل دانست.

بلا

۱۷

شهرت
کار
نقد

تنظیم و ارکستراسیون را انجام داده است و در مجموع این اعمال چگونگی از آب درآمده‌اند؟ فرم موسیقی این مجموعه به نوعی موسیقی سنتی متداول کشورمان است، که شاید به جرات بتوان گفت که در این فرم استاد پدر، بیادماندنی‌ترین کارها را انجام داده است، و به نظر نگارنده از نو تکرار این نوع موسیقی توسط هنرمند جوان، بر ما کاملاً روشن نیست. البته تفاوت‌های فرمی بین پدر و پسر شاید تنها در

د. همایون شجریان
نغمه محمدجواد شجریان

خانواده شجریان) ایجاد شد. «وی با اشاره به این که همایون شجریان به سیستم ادیت وضبط آشناست، گفت: «در کار ما مهم دید کارفرما و دانش فنی اوست، که به مترکننده جهت می دهد.» به عقیده او صاحب کار علاوه بر مسائل تکنیکی باید شناختی نسبی روی ابزار داشته باشد و همین طور صدای خوب را بشناسد؛ «کسی موفق تر است که حتی در نهایت تا حدودی روی جزئیات فنی تجهیزاتی که به صورت مستقیم با

غیرمستقیم با آنها سروکار دارد، شناخت داشته باشد.» موسیقیان در مورد نتیجه نهایی مجموعه «نسیم وصل». با یادآوری این نکته که در زمینه‌های هنری صاحب نظر نیست. بازتاب این آلبوم را مثبت ارزیابی می کند و معتقد است، «حداقل اتفاق مثبتی که افتاده است، این است که هم نسلهای همایون شجریان که شاید با موسیقی سنتی بیگانه باشند، این کنجکاری درونشان ایجاد شد که کار را بشنوند و نقد کنند و خود همین موضوع ارزشمند است.»

موسیقیان در ادامه در مورد کارش اشاره می کند: «در گذشته هم کارهای بسیار خوبی داشته‌ایم، و چون امکانات فنی آن دوران محدودتر از زمان حاضر بوده است، باید گفت که عرضه آن کارها چیزی شبیه معجزه است، و نتیجه زحمات تمام صدادراران و عوامل تهیه آن پروژه‌ها است. ولی خوب، متأسفانه به دلیل ساده‌انگاری، تعداد انتشار این گونه کارها در طول زمان کمتر و کمتر شد.» به اعتقاد او، عوامل فنی و پشت صحنه تنها هر کاری، بر خلاف رویه متداول در خارج از ایران، خیلی خوب به مخاطب معرفی نمی شوند، و البته یکی از دلایل اصلی این موضوع برمی گردد به کنجکاری و علاقه خود شونده، اما در نهایت این که این نگرش دولیران هم جامی افتد یا خیر را زمان مشخص خواهد کرد. ■

«کمتر آوازی بودن» قطعات باشد، در تمام آلبوم «نسیم وصل» شاید بیش از ۱۰ دقیقه آواز نداریم، که در فرم نسل قدیم بیشتر نعمات، بداهه‌سرایان همراه با یک ساز بودند، که این فرم فقط در یک قطعه در آلبوم همایون شجریان اعمال شده است. بقیه قطعات مجموعه هم همراه با ارکستر سازی ایرانی ارائه شده‌اند، از کاستهای «نسیم وصل» در این جامی توان به بدیع نبودن تنظیم‌ها و نعمات (شبهات) تنظیم‌های ضرایب به تنظیم‌های موسیقی‌های دهه‌های ۵۰ و ۶۰ شمسی) اشاره کرد. تنظیم‌های دست چندمی و مشابه از موسیقی لس‌آنجلیس چون مشکاتیان و غیره در گوشه‌هایی از این مجموعه شنیده می شوند. به نظر نگارنده بهترین قطعه این مجموعه، قطعه‌ای است بر اساس شعری از فریدون مشیری (با نام دفتر دل)، با اجرای تنبک به نیویورک امروزی و ارکستراسیونی قوی و پویا، و نتیجه آن قطعه‌ای راحت و جذاب را شکل داده است، که یکی از موفق‌ترین کارهای سال‌هایی اخیر در کشورمان است. از نظر مسترینگ نهایی هم، این اثر یکی از کارهای موفق معاصر است. مسترینگ این کار برعهده ریموند موسیقیان بوده است. موسیقیان در مورد این آلبوم می گوید: «در کمی که من در حد خودم از موسیقی سنتی دارم، با شناخت این خانواده